

NEUROPSYCHOLOGIA I MÓZG ZABURZONY

Od Molekuł do Świadomości: Biologiczna Architektura Mądrości

Inter

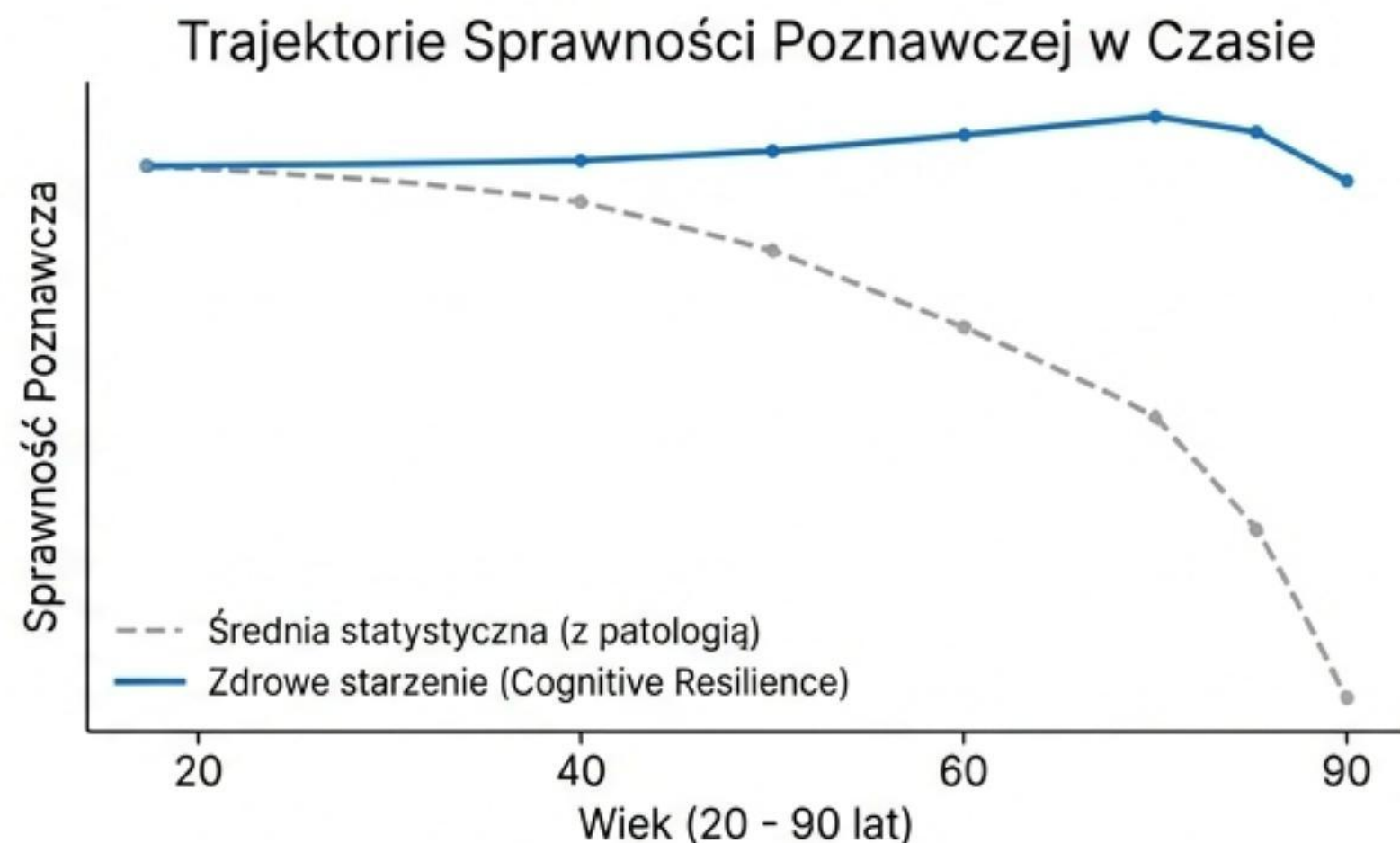
Opracowanie na podstawie wykładów 'Wstęp do Kognitywistyki - Neuropsychologia'

Mit nieuchronnego upadku: Zdrowe starzenie się

Utrata sprawności umysłowej nie jest nieunikniona. Badania (Ramscar et al., 2014) wykazują, że w zdrowym starzeniu się sprawność mózgu może wzrosnąć. Spadki w testach często wynikają z uśredniania wyników osób chorych ze zdrowymi.

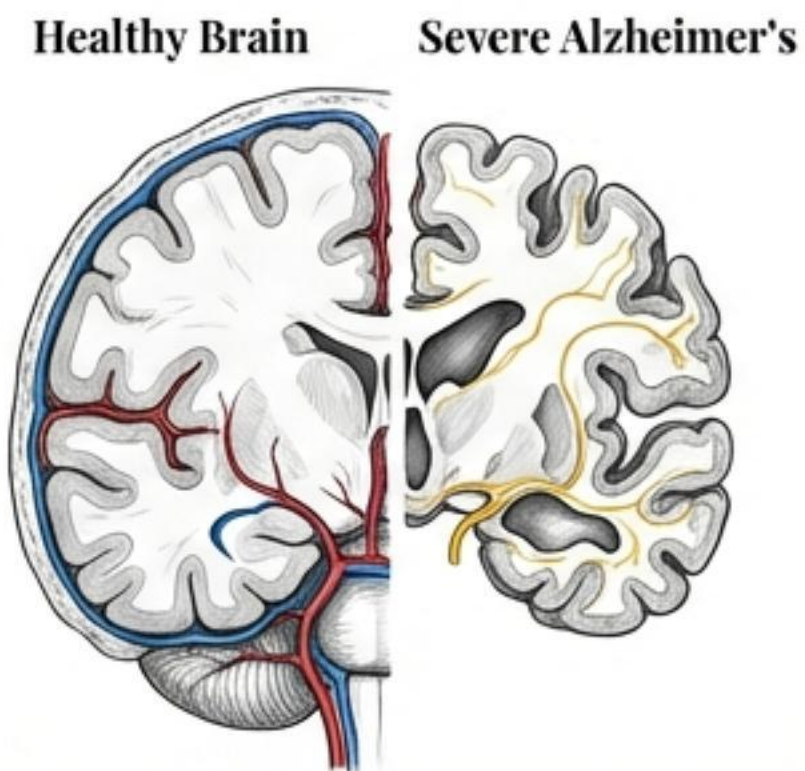
Mechanizm: Hipoteza Antagonistycznej Plejotropii

Geny korzystne dla reprodukcji w młodości mogą szkodzić w starości (np. Płásawica Huntingtona: wysoka płodność vs. późne otępienie).

Odporność Poznawcza

Aktywność intelektualna i muzyczna buduje rezerwę neuronalną.

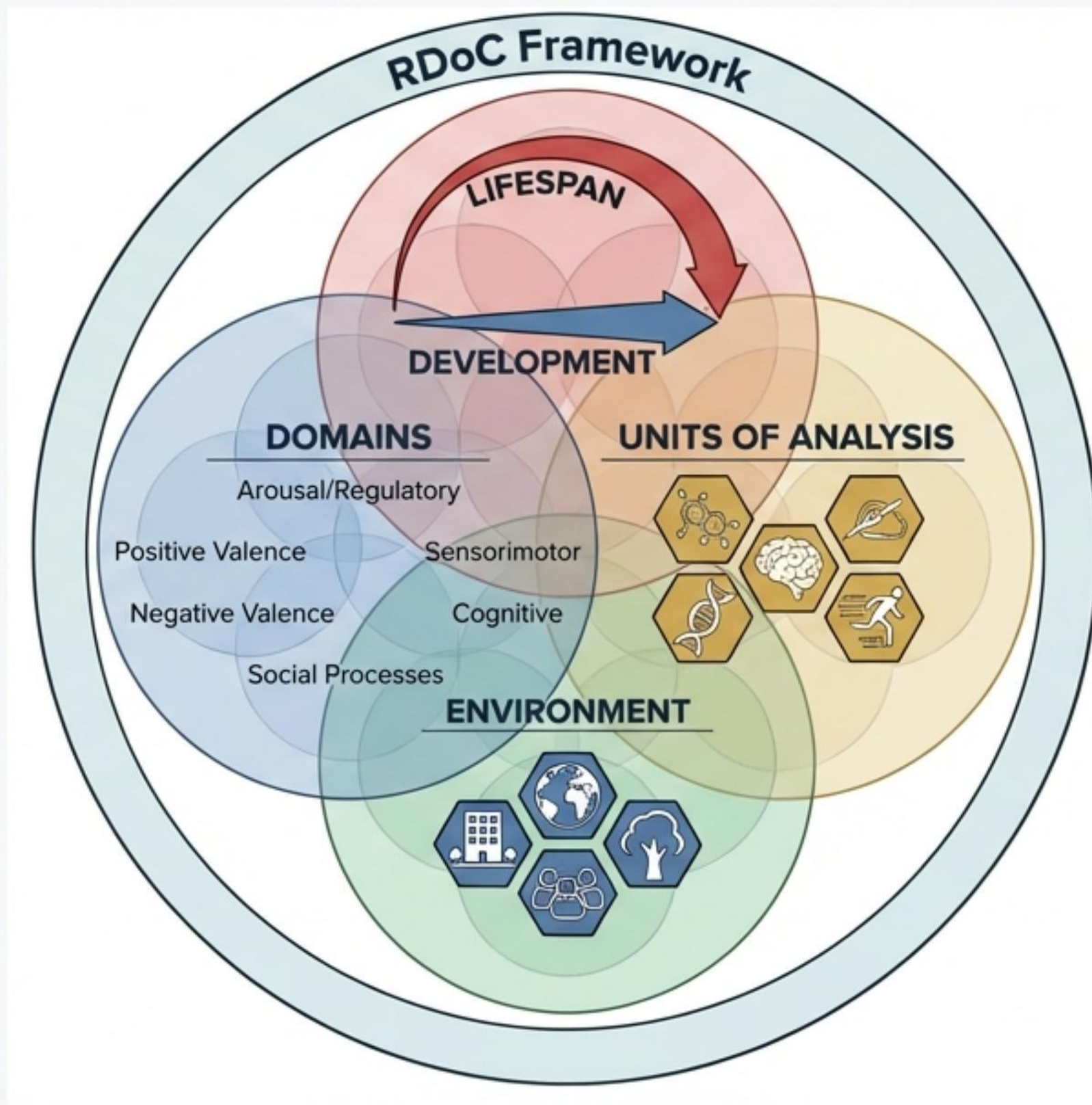

Architektura chaosu: Koszty i nowe paradygmaty

800 mld €

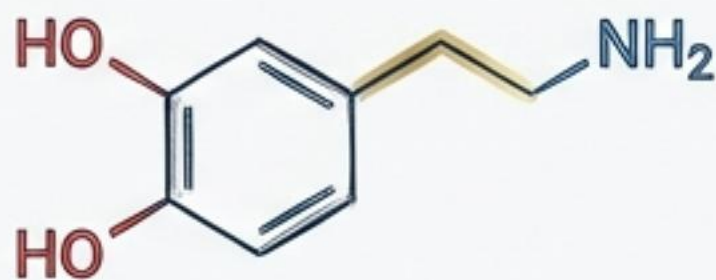
Roczne koszty chorób mózgu w Europie (DiLuca & Olesen, 2014).

- Neurologia (Hardware):
Udary, guzy, urazy.
- Psychiatria (Software):
Depresja, lęki, zaburzenia biochemiczne.

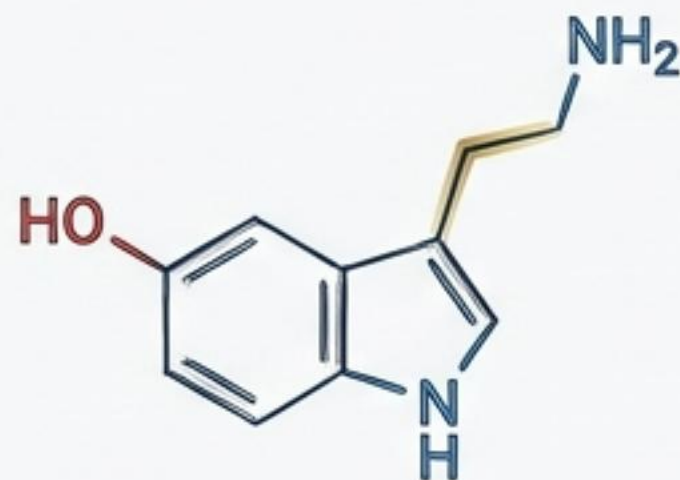
Nowy standard diagnozy: RDoC (Research Domain Criteria). Odejście od etykiet na rzecz analizy 6 domen (np. Negatywne wartości, Funkcje poznawcze) na wielu poziomach: Geny → Molekuły → Obwody → Zachowanie.

Język neuronów: Mechanizmy molekularne i plastyczność

DOPAMINA

Pamięć robocza, Układ nagrody.

SEROTONINA

Regulacja nastroju, Sen.

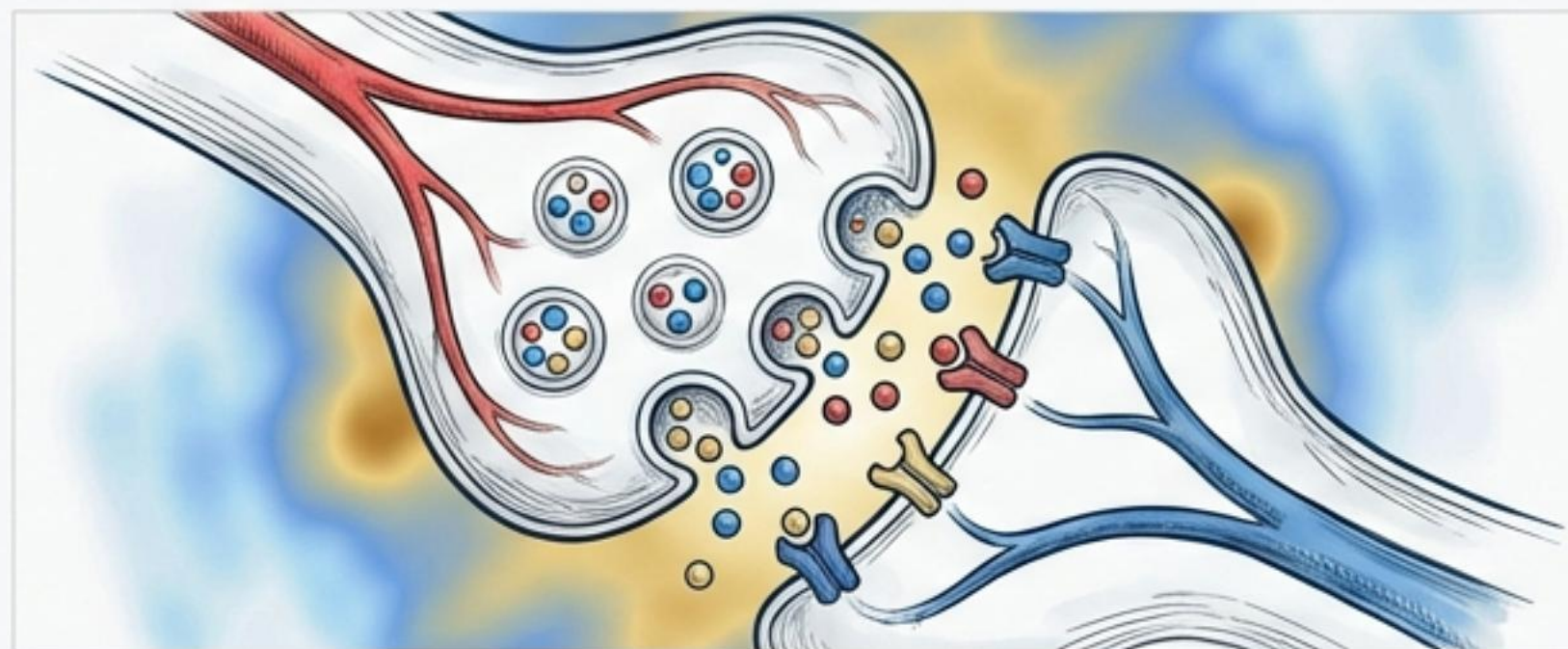

GABA

Główny inhibitor, Uspokojenie szumu.

Zasady Erica Kandela

- Doświadczenie zmienia ekspresję genów (Epigenetyka).
- Wychowanie staje się naturą.
- LTP (Długotrwałe wzmocnienie synaptyczne) to biologiczny ślad pamięci.

Umysł zmienia mózg, a mózg zmienia umysł.

Gdy zmysły kłamią: Agnozje i konstrukcja bólu

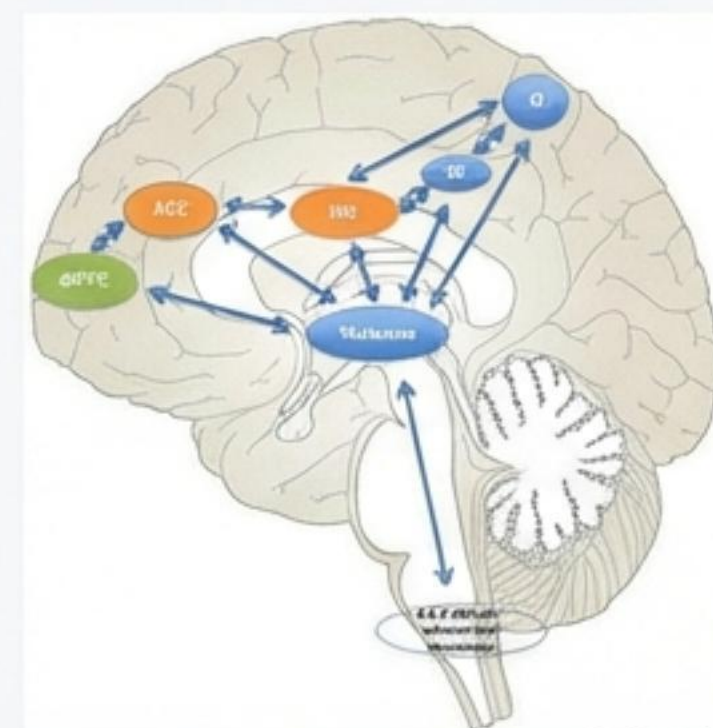

Agnozja: Utrata 'wiedzy' o obiekcie przy sprawnych zmysłach.

Prozopagnozja (Ślepotą twarzy): Uszkodzenie zakrętu wrzecionowatego.

Symultanagnozja: Widzenie tunelowe, brak dostrzegania całości sceny.

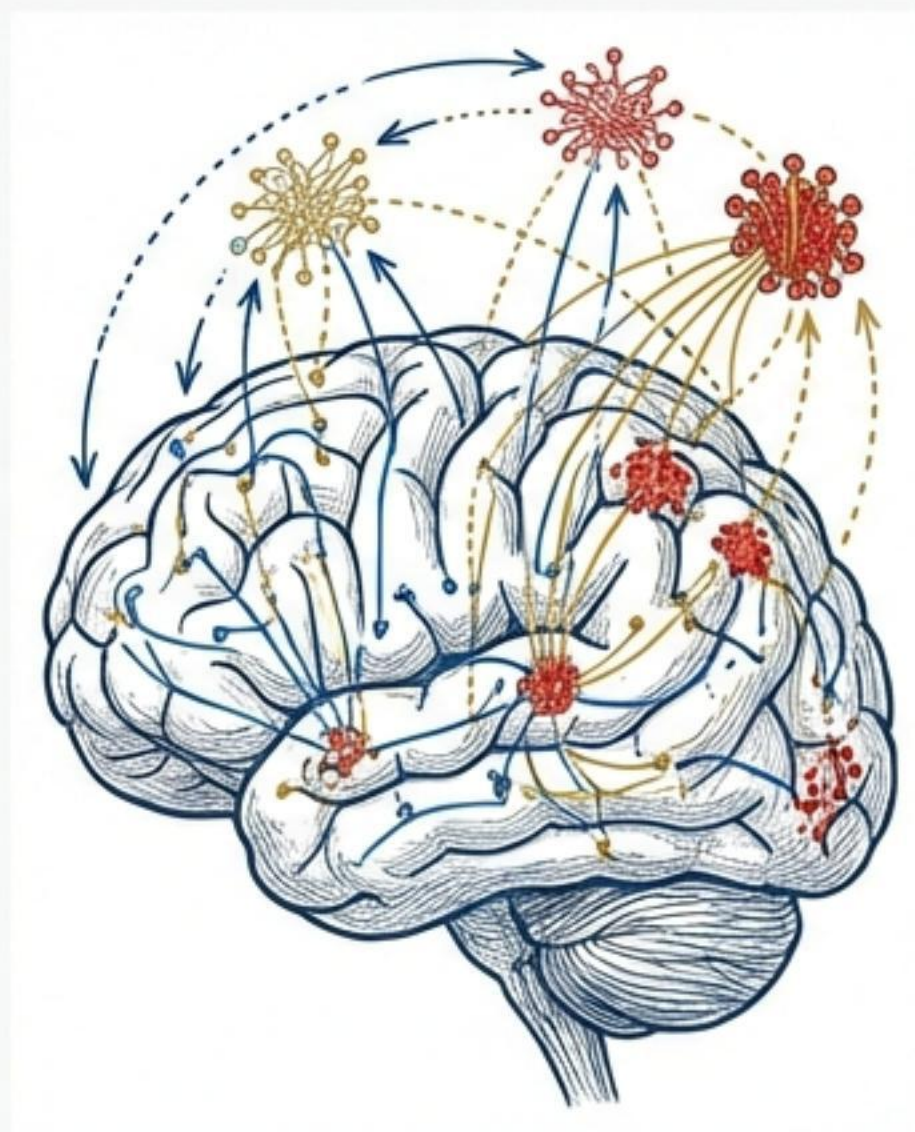
Asymbolia bólu: Rozłączenie kory wyspy i ACC. Ból jest czuty, ale obojętny emocjonalnie.

Rozpad rzeczywistości: Schizofrenia i Depresja

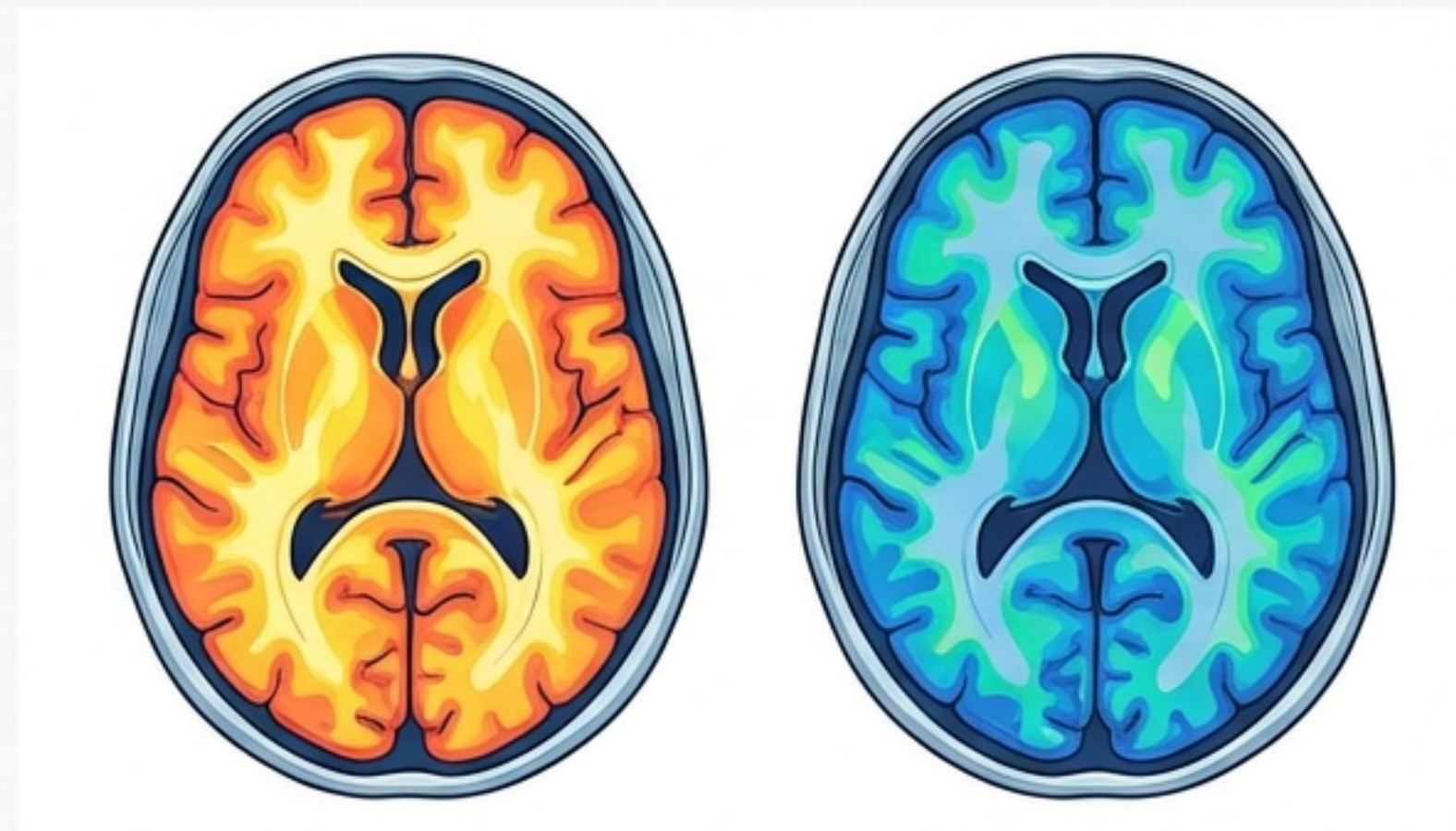
Schizofrenia

Błędy komunikacji długodystansowej. Spontaniczne myśli ("mind-pops") nie są hamowane, stając się halucynacjami.

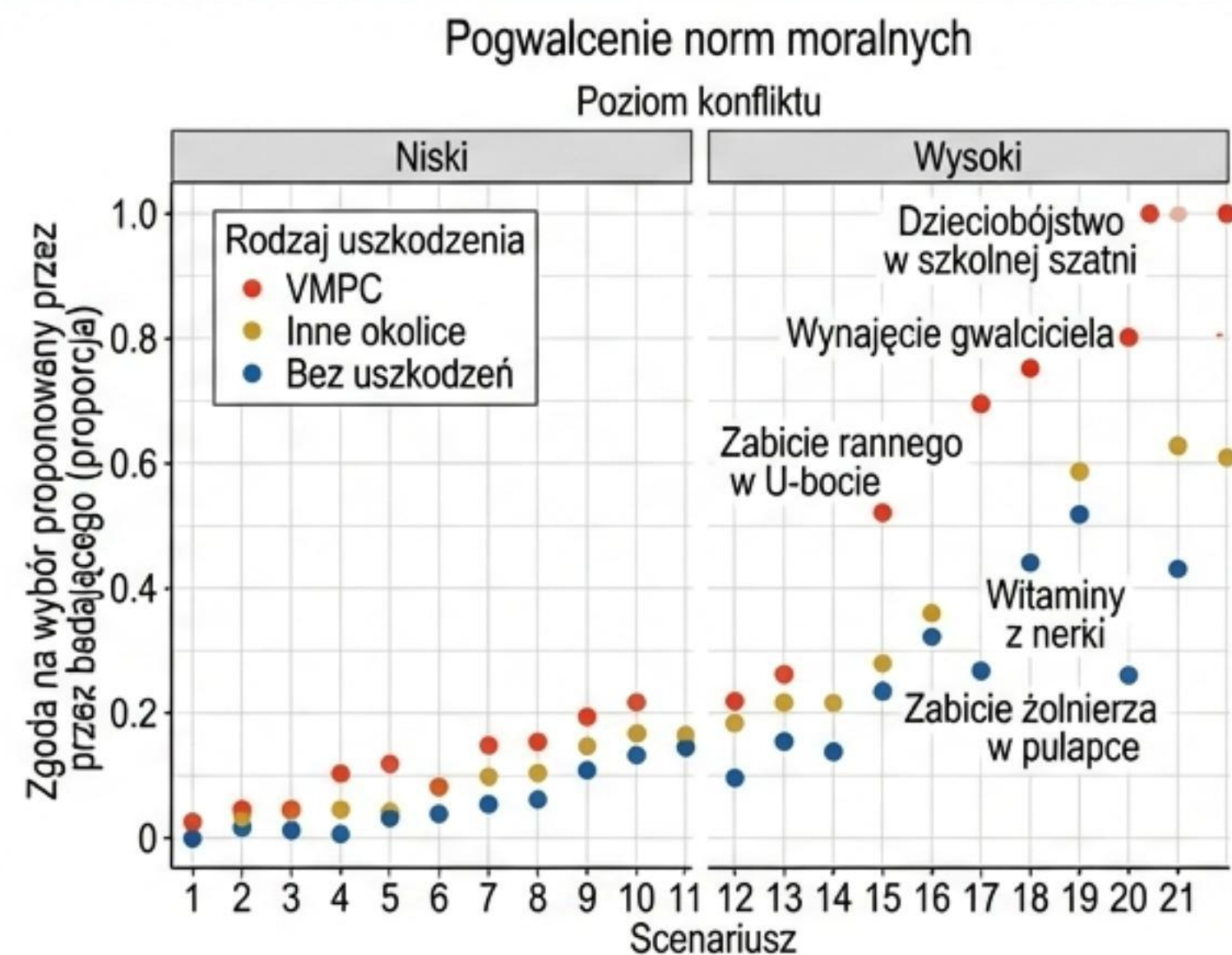
Depresja

Stan zapalny i dysregulacja układu nagrody. "Pasożytnicze tło" (DMN) dominuje.

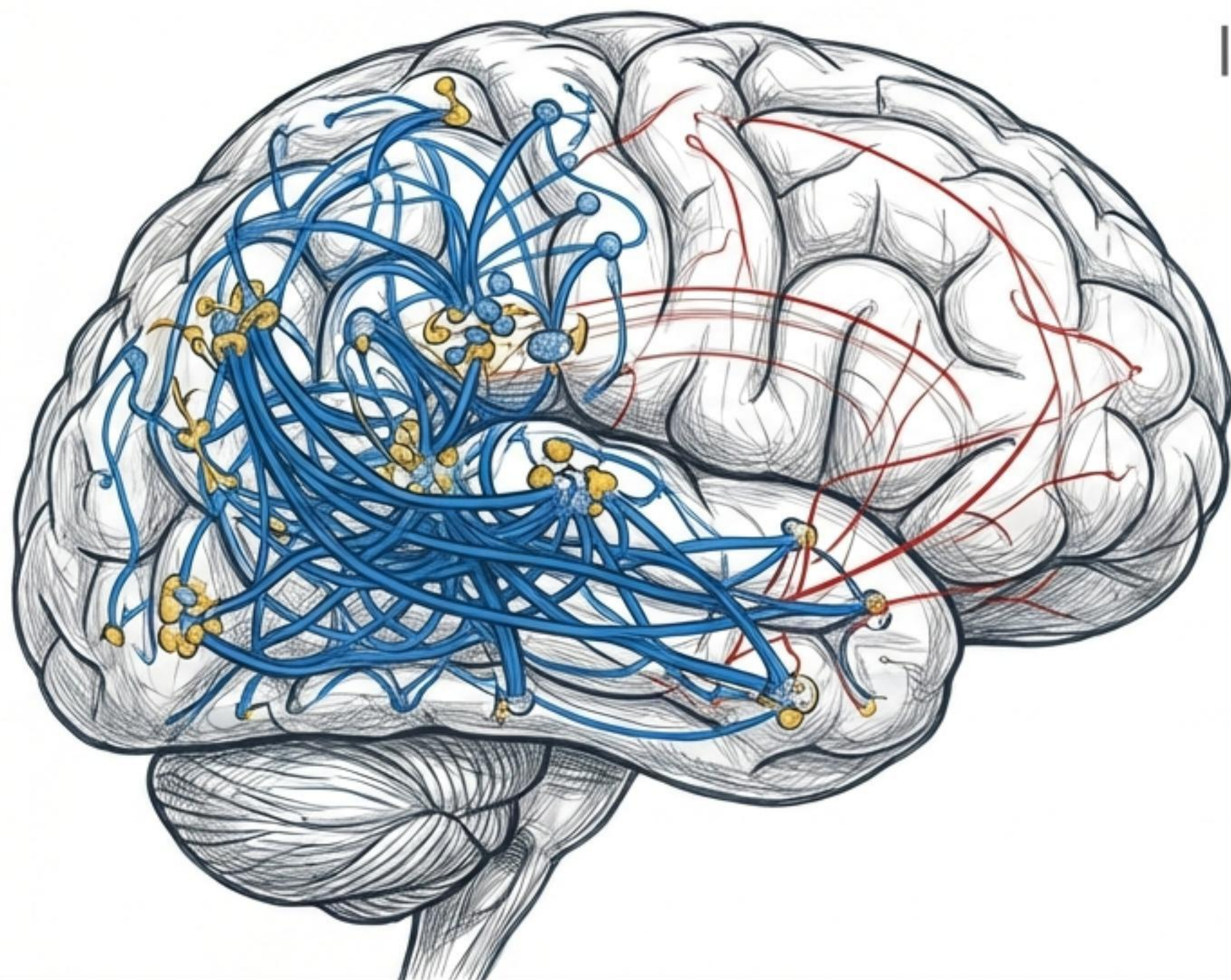
Choroby woli: Moralność i biologia zła

- Ribot: "Choroby woli". Decyzje to proces fizjologiczny.
- Nabyta socjopatia: Uszkodzenie kory przedczołowej (PFC) usuwa hamulce społeczne.
- Przypadek Charlesa Whitmana: Guz uciskający ciało migdałowe → niekontrolowana agresja.

Dylemat Wagonika: Uszkodzenie VMPC (czerwone kropki) zwiększa zgodę na drastyczne rozwiązania utilitarne (np. zepchnięcie człowieka).

Inne okablowanie: Spektrum Autyzmu (ASD)

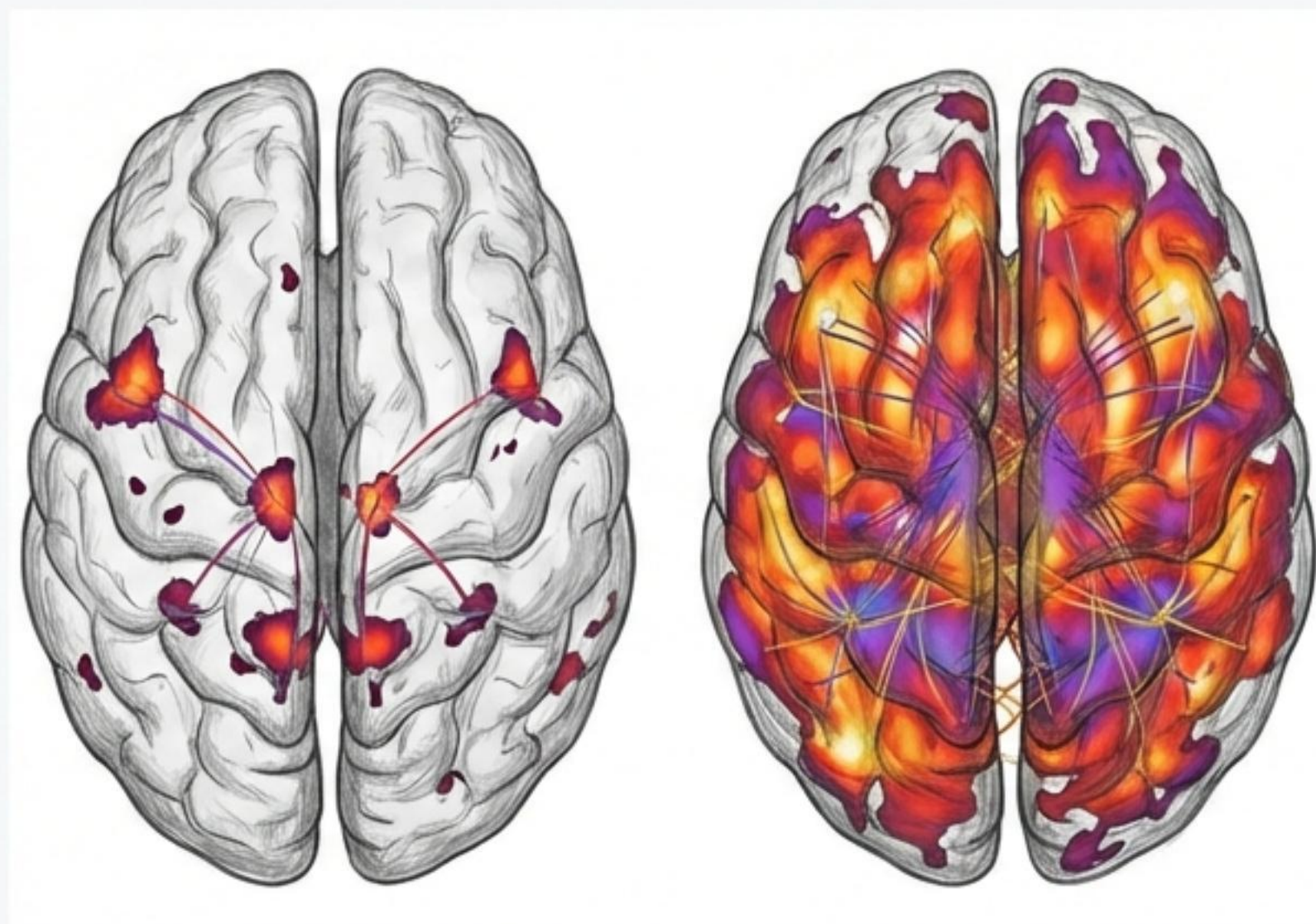
Inter

Teoria: **Silne połączenia lokalne** (szczegółowość, nadwrażliwość) vs. **Słabe połączenia odległe** (integracja, teoria umysłu).

Sensoryzmy: Nadmierne projekcje wzgórzowo-korowe prowadzą do 'Intense World Theory' – wycofanie jest reakcją na przeładowanie bodźcami.

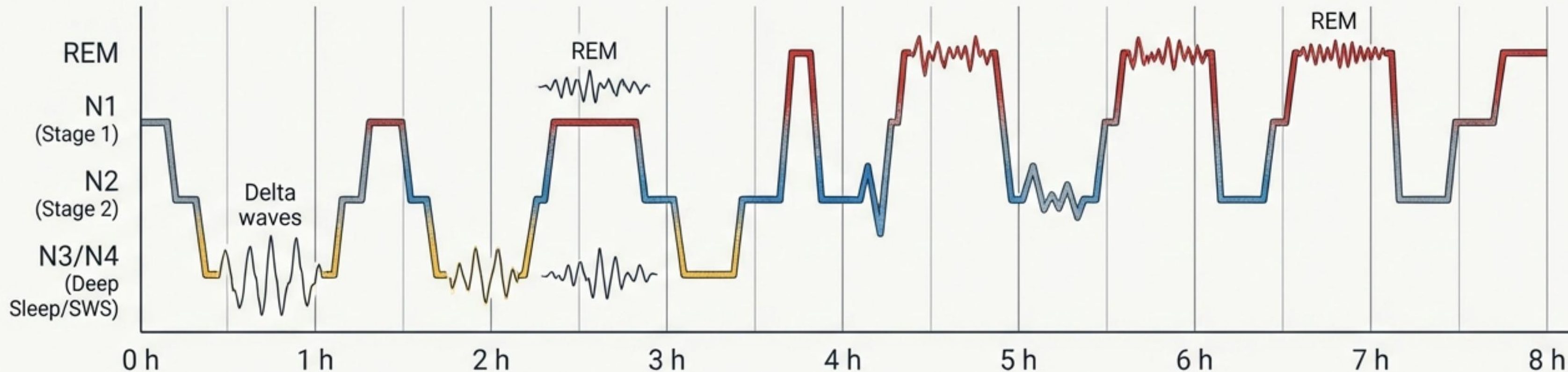
Hakerzy percepcji: Substancje psychoaktywne

- Mechanizm: Naśladowanie neuroprzekaźników w układzie nagrody (VTA → Jądro półleżące).
- Efekt Psychodeliczny (LSD/Psylocybina): Hamowanie sieci DMN (Ego) i kory przyśrodkowej (mPFC). Skutek: Wzrost entropii mózgu i globalnej komunikacji.
- Zastosowanie: Reset w depresji lekoopornej.

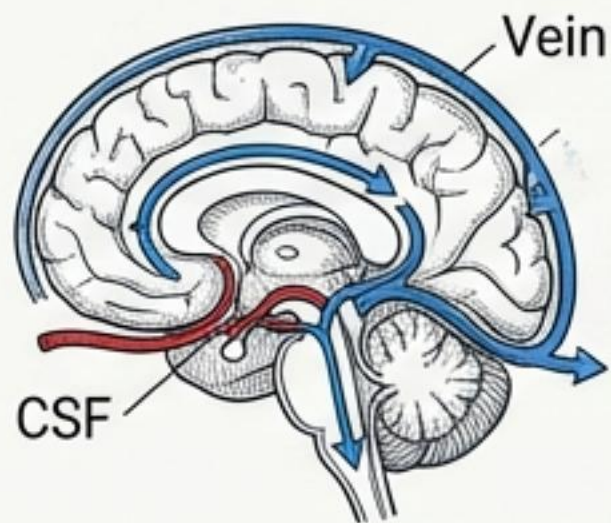

Wzrost globalnej łączności funkcjonalnej pod wpływem LSD (po prawej).

Niezbędny reset: Architektura snu

Układ Glimfatyczny

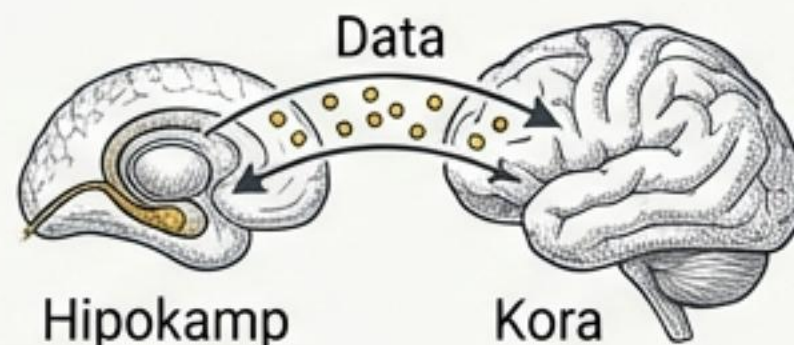

Inter

Aktywny w fazie SWS (Deep Sleep).

Wyplukuje toksyny (beta-amyloid).

Konsolidacja Pamięci

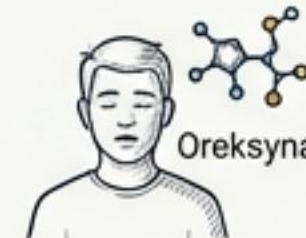

Przenoszenie danych
Hipokamp → Kora.

Patologia

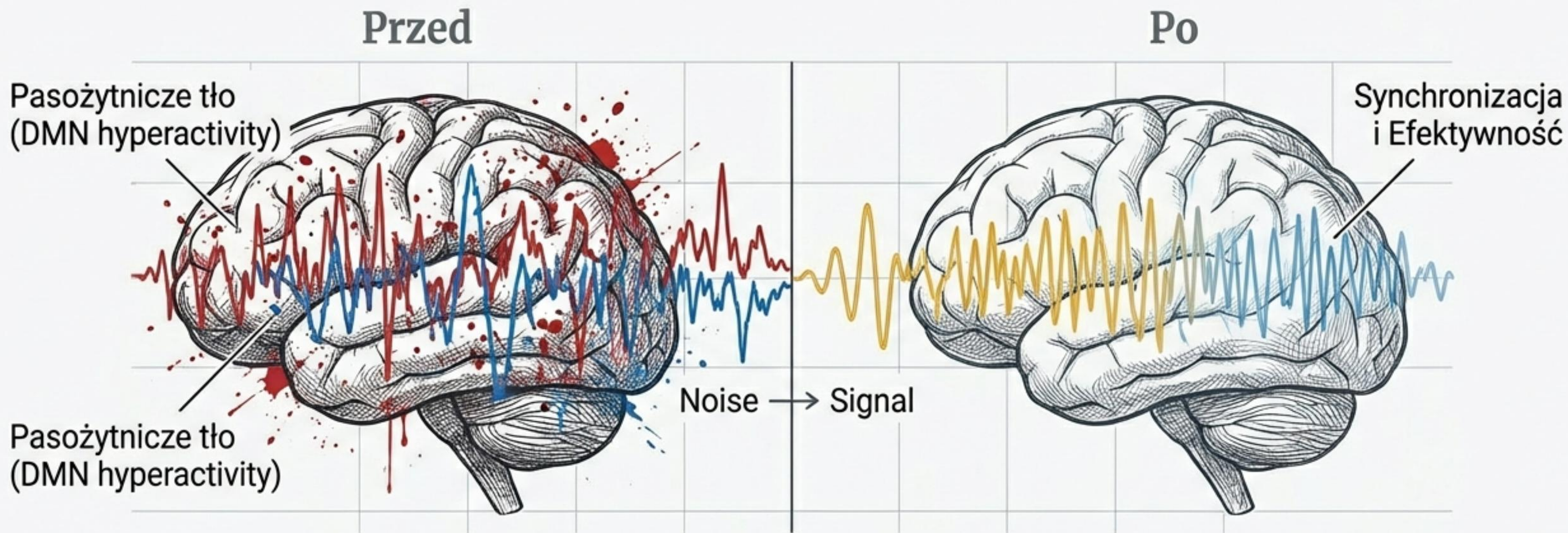

“Sen lokalny”
(częściowe wyłączenie się mózgu na jawie).

Narkolepsja
(niedobór oreksyny).

Inżynieria własnego umysłu: Psychoterapia i Medytacja

Psychoterapia: Samosterowna neuroplastyczność.
Emocje + Kontekst = Przepisanie ścieżek.

Medytacja: Redukcja aktywności DMN (błądzenie myśli). Zwiększenie kontroli uwagowej i energetycznej.

Neurofeedback: Wizualizacja stanów mózgu w czasie rzeczywistym.

Powrót do równowagi: Podsumowanie

- Stan ‘Konfucjański’ (jedność pragnień i słuszności) to wynik sprawnego systemu biologicznego.
- Mózg wpływa na umysł, a umysł kształtuje mózg.

“Boże, wybacz bo nie wiedzą co czynią, spraw, by wiedzieli co myślą...”

(Z wiersza osoby chorej na schizofrenię)